

Στην Νίκαια της Βιθυνίας το 325 μ.Χ.

/ Γενικά

Εκκλησία της Αγίας Σοφίας όπου είχε γίνει η Α' Οικουμενική Σύνοδος,

Πρωτοπρεσβυτέρου Δημητρίου Αθανασίου.

Εισαγωγικά.

Το 325 μ.Χ στη Νίκαια της Βιθυνίας ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Α' συγκάλεσε την Πρώτη Σύνοδο της Νίκαιας ή Α' Οικουμενική Σύνοδο με σκοπό την αποκατάσταση της ειρήνης στα εκκλησιαστικά ζητήματα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

Η σύνοδος καταδίκασε τη διδασκαλία του Αρείου, συνέταξε το Σύμβολο της Νίκαιας που καθιέρωσε τον όρο ομοούσιος και όρισε την ημερομηνία εορτασμού του Πάσχα. Με τη Σύνοδο αυτή η Εκκλησία εντάχθηκε στις επίσημες δομές της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και ο συνοδικός θεσμός έγινε θεμελιώδους σημασίας για τον Ορθόδοξο Χριστιανισμό. Οι εξελίξεις αυτές είχαν μακροχρόνιες επιρροές θεολογικού και πολιτικού χαρακτήρα στην Ανατολή κατά τη διάρκεια όλου του Μεσαίωνα. Επίσης, αποτέλεσε το πρότυπο για τις μελλοντικές Οικουμενικές Συνόδους.

Η έκπληξη του Αγίου Κωνσταντίνου.

Ο Θεοδώρητος Κύρου, συγγραφέας του Ε΄ αιώνας, μας παρέχει μια σημαντική λεπτομέρεια για τα πρόσωπα που συμμετείχαν στην Σύνοδο. Μπαίνοντας στην αίθουσα της Συνόδου ο Μ. Κωνσταντίνος, άρχισε να χαιρετάει μειδιών τους Πατέρες. Όμως το μειδιάμά του πολύ γρήγορα χάθηκε από το πρόσωπό του. Έβλεπε μπροστά του ένα παράξενο θέαμα. Οι περισσότεροι Πατέρες, που ήρθαν στην Σύνοδο ήταν λωβοί και ακρωτηριασμένοι. Άλλου του έλειπαν τα αυτιά, άλλου τα μάτια και άλλου η μύτη του. Άλλος, τον χαιρέτησε με το αριστερό χέρι, γιατί το δεξί δεν υπήρχε πλέον. Και πολλοί δεν μπορούσαν να σηκωθούν από τις θέσεις τους, αφού τα πόδια τους ήταν παράλυτα.

Ξαφνιάστηκε ο αυτοκράτορας και ρώτησε με κατάπληξη. «Γιατί όλοι σχεδόν οι Επίσκοποι που ήρθαν στην Σύνοδο είναι λωβημένοι;»

Ένας αρχιερέας του απάντησε: «Διότι, βασιλιά, έρχονται από τα Μαρτύρια. Όλοι αυτοί που βλέπεις είναι Μάρτυρες και Ομολογητές».

Συγκινήθηκε ο Μ. Κωνσταντίνος και δάκρυσε. Σηκώθηκε και πλησίασε τους λαβωμένους Επισκόπους. Γονάτισε και φίλησε τα παράλυτα πόδια τους, τις άδειες κόγχες των ματιών τους και τα χέρια τους τα ακρωτηριασμένα και κάθησε ως έσχατος σε χαμηλό θρόνι παρακολουθώντας τις εργασίες της Συνόδου. Αυτό προξένησε εντύπωση και όταν τον ρώτησαν σχετικά τους απάντησε:

«Αυτοί οι Επίσκοποι και οι άλλοι κληρικοί είναι οι εκπρόσωποι του Θεού στη γή και φροντίζουν για την Εκκλησία Του. Καθοδηγούν τις ψυχές των ανθρώπων στον Ουρανό και στο Θεό. Ενώ εγώ είμαι επιφορτισμένος από τον Θεό για να ρυθμίζω μόνο τις πρακτικές και γήινες ανάγκες του λαού Του. Αυτοί λοιπόν πρέπει να κάθονται στα ψηλά καθίσματα και εγώ στο μικρότερο, διότι μικρότερο είναι και το έργο μου».

Η Συγκρότηση της Συνόδου.

Στη σύνοδο αυτή από τη μια μεριά είχε παραταχθεί ο Άρειος με τους ικανούς ρήτορες και οπαδούς του επισκόπους. Κι ήταν αυτοί ο Νικομήδειας Ευσέβιος, ο Νικαίας Θεαγένης και ο Χαλκηδόνας Μακάριος. Μαζί μ' αυτούς, με την άδεια του Βασιλιά, προσήλθαν και παρεκάθισαν στη σύνοδο και αρκετοί φιλόσοφοι ομοϊδεάτες του Αρείου και υπερασπιστές του. Ανάμεσα σ' αυτούς ξεχώριζε κι ένας Έλληνας φιλόσοφος, ο Ευλόγιος, που στη διαλεκτική τέχνη, την ευστροφία του λόγου και τα σοφίσματα εθεωρείτο ανίκητος.

Στην παράταξη των ορθοδόξων είχαν συγκεντρωθεί 317 σεβάσμιοι αρχιερείς και κληρικοί. Μεταξύ αυτών διακρίνονταν, οι άγιοι Νικόλαος και Αλέξανδρος, ιερέας ακόμη, ο επίσκοπος Αντιοχείας Ευστάθιος, ο Παφνούτιος από τη Θηβαΐδα, ο Μέγας Αθανάσιος, διάκονος τότε της Αλεξανδρινής Εκκλησίας, ο επίσκοπος Τριμυθούντος Σπυρίδων και άλλοι πολλοί.

Το θαύμα του Αγίου Σπυρίδωνα.

Στη συζήτηση, που είχε ανάψει ο τρομερός Άρειος με τη φιλοσοφική του μόρφωση, την πανουργία και την ευγλωττία του, αλλά και τους οπαδούς του ρήτορες, που τον ενίσχυαν αφάνταστα, πετούσε κυριολεκτικά κεραυνούς ενάντια στην αλήθεια και την Εκκλησία του Χριστού. Οι ώρες περνούσαν, χωρίς ένα θετικό αποτέλεσμα. Κάποια στιγμή μάλιστα ένας από τους πιο δεινούς ρήτορες του Αρείου, ο Έλληνας σοφός Ευλόγιος είχε προβάλει τέτοια επιχειρήματα και με τόση μαεστρία που είχε νομισθεί ότι το δίκαιο βρισκόταν με το μέρος τους. Οι υπερασπιστές της χριστιανικής αλήθειας, κι αυτός ο Μ. Αθανάσιος, σώπασαν. Νεκρική σιγή είχε απλωθεί για μερικά δευτερόλεπτα στη μεγάλη αίθουσα της συνόδου. Εκείνη την ώρα σηκώθηκε από τη θέση του ο άγιος Σπυρίδωνας και ζήτησε να μιλήσει. Αργά προχωρεί προς το βήμα. Οι οπαδοί του αιρεσιάρχη χαμογέλασαν, σαν τον είδαν. Οι άλλοι πατέρες στενοχωρήθηκαν. Γνώριζαν πώς ο άγιος ήταν αγνός κι ενάρτεος. Ήταν όμως, κι ο άνθρωπος ο απλοϊκός, με τα λίγα γράμματα και χωρίς αυτό που λέμε κατά κόσμο σοφία και γνώση. Πώς θα μπορούσε λοιπόν ο ταπεινός βοσκός να τα βγάλει πέρα μ' ένα ρήτορα σοφό και διεστραμμένο; Γι' αυτό στενοχωρήθηκαν και μερικοί αγωνιζόντουσαν να τον εμποδίσουν να ομιλήσει. Φοβόντουσαν μήπως ο τραχύς κι αδιάντροπος ρήτορας ζητήσει να τον εκθέσει και να τον γελοιοποιήσει. Ο Σπυρίδωνας, όμως, επέμενε. Κι ο Βασιλιάς έδωκε τον λόγο.

Σιγή και πάλι νεκρική απλώθηκε στην αίθουσα. Οι φίλοι του Αρείου με δυσκολία συγκρατούν την περιφρόνηση τους, ενώ οι πατέρες με αισθήματα σεβασμού μα και απορίας κοιτούνε τον γέροντα. Κάποια στιγμή ο μέγας Σπυρίδων διακόπτοντας τη σιωπή στρέφεται προς τον φιλόσοφο και με φωνή σταθερή αρχίζει να του λέγει τούτα τα λόγια:

-Άκουε, σοφέ. Ένας είναι ο Θεός. Αυτός με τον Λόγο Του και το Πνεύμα Του δημιούργησε όλο τον κόσμο. Και αυτά που βλέπουμε, μα κι εκείνα που δεν βλέπουμε. Αυτός έπλασε και το θαυμαστό κι υπέροχο δημιούργημα, τον άνθρωπο. Αυτός ο Λόγος του Θεού είναι Υιός του Θεού αληθής και ομοούσιος με τον Πατέρα. Για την ιδική μας σωτηρία, πιστεύουμε ότι ο Υιός του Θεού έγινε και άνθρωπος και γεννήθηκε από μία κόρη, την Παρθένο Μαρία. Μεγάλωσε σαν άνθρωπος εκεί στη Ναζαρέτ, δίδαξε επί τρία χρόνια κι ύστερα σταυρώθηκε και τάφηκε σαν άνθρωπος.

Έπειτα αναστήθηκε σαν Θεός μετά τρεις μέρες και συνανέστησε κι εμάς και μας χαρίζει άφθαρτη και αιώνια ζωή. Ο Λόγος του Θεού, αφού παρέμεινε στη γη μετά την Ανάσταση Του επί σαράντα ημέρες, αναλήφθηκε ύστερα στον Ουρανό από όπου κι έστειλε στη γη μετά δέκα μέρες το Πανάγιο Πνεύμα το οποίο από τότε παραμένει στην Εκκλησία. Ο Λόγος του Θεού πιστεύουμε ακόμη, πώς θα ξανάρθει κάποια μέρα για να κρίνει τον κόσμο όλο. Ημείς δε, θα αναστηθούμε και θα παρουσιαστούμε μπροστά Του, για να απολογηθούμε σ' Αυτόν για όλα τα έργα, τα λόγια και τα ενθυμήματα μας.

-Ο Λόγος του Θεού, ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός είναι ομοούσιος με τον Πατέρα, Σύνθρονος, Ομότιμος και Ομόδοξος. Ένας είναι ο Θεός• Τρία Πρόσωπα όμως, τρεις Υποστάσεις, Πατήρ, Υιός και Άγιο Πνεύμα. Τα τρία αυτά Πρόσωπα, ο ένας Θεός, η μία Ουσία είναι για τον νου του ανθρώπου κάτι το άρρητο και ακατάληπτο. Όπως είναι αδύνατο να βάλει κανείς όλα τα νερά της θάλασσας σ' ένα ποτήρι, έτσι είναι αδύνατο και το πεπερασμένο μυαλό του ανθρώπου να χωρέσει και να κατανοήσει το άπειρο της Θεότητας. Για να δώσω όμως μια εξήγηση των λόγων μου, ας με συγχωρήσει ο Πανάγαθος που θα χρησιμοποιήσω αυτό το χειροπιαστό παράδειγμα. Τότε ο άγιος έβαλε το αριστερό χέρι στην τσέπη του κι έβγαλε ένα κεραμίδι και δείχνοντας το, έκαμε με το δεξί του το σημείο του σταυρού κι είπε:

— «Εις το όνομα του Πατρός».

Κι έσφιξε το κεραμίδι. Οι πατέρες που παρακολουθούν τη σκηνή, συγκλονίζονται κυριολεκτικά. Γιατί με τις λέξεις του αγίου, η φωτιά με την οποία ψήθηκε το κεραμίδι ανέβηκε πάνω.

- «Και του Υιού»,

Πρόσθεσε. Τότε το νερό με το οποίο ζυμώθηκε το ξερό κεραμίδι, έτρεξε κάτω.

— «Και του Αγίου Πνεύματος».

Συμπλήρωσε ο πρακτικός και θεοφώτιστος διδάσκαλος. Το χώμα έμεινε στο χέρι του.

- Αδελφοί και πατέρες μου, συνέχισε ο θαυματουργός• όπως το κεραμίδι αποτελεί ένα πράγμα μιας ουσίας και μιας φύσεως, αλλά είναι τρισύνθετο - φωτιά, νερό, χώμα — έτσι κι ο Άγιος Θεός. Αν και δεν πρέπει να παρομοιάσουμε την Άκτιστο και Υπερούσια αυτή Φύση με κτιστό και φθαρτό δημιούργημα, εν τούτοις για να

κάνουμε τα ακατάληπτα καταληπτά, - ας μας συγχωρήσει το άπειρο έλεος Του - λέμε και τονίζουμε:

- Ο Θεός είναι ένας κατά την ουσία και τη φύση. Αλλά κατά τα πρόσωπα ή τις υποστάσεις είναι Τριαδικός: Πατήρ, Υιός και Άγιο Πνεύμα.

Τα λόγια του αγίου κατέπληξαν τους παριστάμενους. Η αίθουσα αντήχησε από τις δοξολογίες προς τον Θεό και τις επευφημίες των Πατέρων. «Τις Θεός μέγας ως ο Θεός ημών. Συ ει ο Θεός ο ποιών θαυμάσια μόνος». (Ψαλμ. ος', 14-15). Ψάλλουν και δοξολογούν τον Κύριο. Ο Άρειος κι οι οπαδοί του καταντροπιάστηκαν πραγματικά. Ο φιλόσοφος ταπεινωμένος αναγνωρίζει κι ομολογεί φανερά την ήττα του:

-Τα λόγια σου με έπεισαν, άγιε γέροντα, και το θαύμα με βεβαίωσε, ότι έχεις δίκαιο. Πιστεύω τώρα. Πιστεύω με όλη τη δύναμη της ψυχής μου, ότι ο Ιησούς Χριστός είναι Υιός του Θεού, Θεός αληθινός κι Αυτός, ομοούσιος με τον Πατέρα.

Δάκρυα χαράς έτρεξαν από τα μάτια όλων και πρώτα-πρώτα από τα μάτια του φιλοσόφου, που έσπευσε να δεχθεί το βάπτισμα και να γίνει χριστιανός.

Η αλήθεια για μια ακόμη φορά θριάμβευσε. Και επεβλήθη «ουκ εν πειθοίς ανθρωπίνης σοφίας λόγοις, αλλ' εν αποδείξει Πνεύματος και δυνάμεως» (Α' Κορ. 2', 4). Δηλαδή όχι με συναρπαστικά λόγια ανθρωπίνης σοφίας, αλλά με απόδειξη θείας δυνάμεως, που με το θαύμα που έγινε επιβεβαίωσε τη διδασκαλία.

Το θαύμα του Αγίου Αχιλλίου.

Ο Άγιος Γεννήθηκε το 270 μ.Χ. στην Καππαδοκία και έλαβε μεγάλη χριστιανική και «θύραθεν»(=εξωχριστιανική) μόρφωση.

Μετά το θάνατο των ευσεβών γονέων του, μοίρασε τη μεγάλη περιουσία τους στους φτωχούς και πήγε στους Αγίους Τόπους. Εκεί έζησε κοντά στον Πανάγιο Τάφο.

Κατόπιν επισκέφτηκε διάφορα ασκητήρια και ασκήθηκε στη νηστεία, στην προσευχή, την αγρυπνία και στις άλλες χριστιανικές αρετές.

Ύστερα πήγε στη Ρώμη και στη Θεσσαλία, όπου κήρυξε το Χριστό και έκανε πολλά θαύματα. Έτσι διαδόθηκε πολύ η φήμη του και όταν χήρευσε ο θρόνος της Λαρίσης, αναδείχτηκε Αρχιεπίσκοπος της.

Η φήμη του προέτρεξε και έφτασε στη Νίκαια της Βιθυνίας, πριν ακόμη πάει εκεί ο Άγιος, για να λάβει μέρος στην Πρώτη Οικουμενική Σύνοδο (325). Γι' αυτό ο Μέγας

Κωνσταντίνος και οι Πατέρες τον υποδέχτηκαν με μεγάλες τιμές. Τέλεσε μάλιστα στη Σύνοδο και θαύμα. Έκανε να αναβλύσει λάδι από μια πέτρα. Όπως αναφέρεται σε χειρόγραφο που βρίσκεται στη Μονή Βαρλαάμ Μετεώρων ο Άγιος «Τον Θεόν επικαλεσάμενος και έλαιον δι' ευχής βλύσαι ποιεί». Συγκεκριμένα κατά την διάρκεια μιας συζήτησης στην διάρκεια της Συνόδου, ο Άγιος Αχίλλειος σηκώθηκε και είπε:

-Εσύ Άρειε και οι υποστηρικτές αυτού, εάν έχετε δίκαιο που λέτε ότι ο Υιός του Θεού είναι κτίσμα και ποίημα Θεού, πες τότε σ' αυτήν την πέτρα που βρίσκεται εδώ μπροστά μας, να αναβλύσει έλαιον και τότε θα σας πιστέψουμε. Αλλιώς κάθε συζήτηση είναι μάταιη και δεν οδηγεί πουθενά.

Οι οπαδοί του Αρείου ξαφνιάστηκαν και για λίγη ώρα έμειναν σιωπηλοί. Κατόπιν γυρίζουν και λένε στον Όσιο Αχίλλιο:

-Εσύ που είπες αυτό, εσύ και να το κάνεις.

Λέγοντας αυτό πίστευαν ότι ο Επίσκοπος δεν θα μπορούσε ποτέ να κάνει τέτοιο θαύμα. Θεώρησαν τα λόγια του σαν προπέτεια και όχι σαν Θεϊκή έμπνευση από το Άγιο Πνεύμα.

Ο Όσιος Αχίλλιος όμως, χωρίς φόβο και χωρίς να δειλιάσει λεπτό, σηκώθηκε και στάθηκε μπροστά στον βασιλέα και τους Αρχιερείς. Με πίστη στον Χριστό, αφού πρώτα προσευχήθηκε, τους λέει:

-Εάν ο Υιός του Θεού υπάρχει ομοούσιος και ομόδοξος του Πατρός, όπως εμείς πιστεύουμε, ομολογούμε και κηρύσσουμε, ας αναβλύσει η πέτρα αυτή έλαιον, για να πιστεύσουν και να βεβαιωθούν οι αιρετικοί.

Αμέσως, πριν τελειώσει καλά καλά τα λόγια του, έγινε το μεγάλο και καταπληκτικό θαύμα. Κάτω από την πέτρα, άρχισε να βγαίνει έλαιο τόσο ώστε κάλυψε όλο το έδαφος. Βλέποντάς το ο βασιλιάς και οι Αρχιερείς, θαύμασαν τη δυναμη της πίστης, δόξασαν το Θεό και επαίνεσαν τον Όσιο Αχίλαιο. Οι Αρειανοί αντίθετα ντροπιάστηκαν και λυπήθηκαν.

Το ράπισμα του Αγίου Νικολάου στον Άρειο.

Το χαστούκι του αγίου Νικολάου, πού κατά τα άλλα υπήρξε κανόνας πίστεως ακριβής και εικονα αληθινοτάτη της πραότητας, στον αιρεσιάρχη και βλάσφημο Άρειο, είναι γεγονός πού σκανδαλίζει πιστούς και απίστους.

Όταν, ο αιρεσιάρχης Άρειος αποκάλεσε ανερυθρίαστα τον Υιό και Λόγο του Θεού κτίσμα και άνθρωπο και γεννητό (δημιουργημένο) εν τω χρόνω, αφήνοντας τινά

υπονοούμενα για την σαρκική γέννηση Του από την Παρθένο Μαρία(στηριζόμενος σε ψυχρή λογική και θράσος), ο αγνός και ζηλωτής ιερέας Νικόλαος, εμπνευσθείς θείου ζήλου και αγανακτήσεως έκαμε το πρωτάκουστο και παράδοξο, να σηκωθεί εν μέσω ιεράς συνάξεως Πατέρων και να ραπίσει στο πρόσωπο με σφοδρότητα τον πρωτοπρεσβύτερο από την Αλεξάνδρεια , μην αντέχοντας την βλασφημία.Τότε , ο Άρειος εκμεταλλευόμενος με δόλο την βίαια αντίδραση του αγνού ιεράρχη επικαλέστηκε τον αρχαίο νόμο της θανατώσεως αυτού πού θα εράπιζε κάποιον ενώπιον βασιλέως. Οι αντιδράσεις ορθοδόξων και αιρετικών κατά του αγίου Νικολάου ήταν άμεσες, και ο Κωνσταντίνος αναγκάστηκε να φυλακίσει τον άγιο, αφού πρώτα του αφαίρεσε τα αρχιερατικά του διακριτικά.

Όμως , την νύχτα φώς έλουσε το κελί του προσευχόμενου ιεράρχη και ο ίδιος ο Χριστός και η Παναγία εμφανίστηκαν για να προσφέρουν στον φυλακισμένο άγιο ωμόφορο και ευαγγέλιο , τα αρχιερατικά διακριτικά (πρβλ την εικόνα του αγίου). Όταν σε αυτή την περιβολή τον βρήκαν την επομένη, βασιλέας, πατέρες και φύλακες, αναγνώρισαν το θαύμα και του έδωσαν χάρη, αποκαθιστώντας τον στον ιερό αξίωμα και αναγνωρίζοντας πώς ότι έπραξε ήταν αποτέλεσμα ιερού ζήλου και όχι θράσους ή μικροψυχίας και οργής.

Η πρόταση του Οσίου Κορδούης και η αντίδραση του Αγίου Παφνουτίου.

Ένα άλλο αξιοσημείωτο γεγονός στην Σύνοδο ήταν και η πρόταση του Οσίου Κορδούης:Οι κληρικοί να παραμένουν άγαμοι ,για να είναι άμεμπτο και ακέραιο αυτό που αφιερώνουν στο Θεό.Στην πρόταση αυτή απάντησε ο Άγιος Παφνούτιος ως εξής:

«Η αγαμία,είπε,είναι ένα ιδιαίτερο χάρισμα και μάλιστα αρκετά σπάνιο.Ενώ ο πόθος της ιερωσύνης αναπτύσσεται σε πολλούς ανθρώπους.Ας μην εμποδίζουμε ανθρώπους, που θέλουν να αφιερωθούν στο Θεό,επιφορτίζοντάς τους με βάρη υπεράνω των δυνάμεών τους .Ας μείνει η αγαμία για τους μοναχούς και από τους κληρικούς ,όποιος θέλει να γίνεται άγαμος και όποιος θέλει γίνεται έγγαμος».Και η συνετή και φυσιολογική πρόταση του Αγίου Παφνουτίου εγκρίθηκε από την Σύνοδο.

Πηγή: fdathanasiou.wordpress.com